

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อโครงการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์
ศึกษาของสถานีตำรวจภูธรอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่” ผู้ศึกษาได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้
กรอบความคิดในการศึกษามีความชัดเจน และมีความถูกต้องสมบูรณ์ในเชิงวิชาการ จึงได้นำ
แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวในการศึกษา ดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ

ทัศนคติ (Attitude) เป็นคำที่ใช้กันมากในวิชาจิตวิทยาสังคม มาจากศัพท์ภาษาละติน
“Aptus” แปลว่า โน้มเอียง เหมาะสม (Allport, 1971 : 22)

คำว่า ทัศนคติ ซึ่งนักการศึกษาและนักจิตวิทยาหลายท่าน ได้ให้ความหมายไว้คล้ายๆกัน
เช่น Webster ' s New Twentieth Century Dictionary (1971 : 22) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า
ทัศนคติ ดังนี้

1. ท่าทีหรือสภาวะของบุคคลที่แสดงออกมา หรือมุ่งที่จะแสดงถึงสภาพการณ์เกี่ยวกับ
จิตใจ ความรู้สึกและอารมณ์
2. ลักษณะทางที่แสดงออก ความรู้สึกหรือความคิดซึ่งแสดงถึง อารมณ์ความคิดเห็นของ
บุคคลใดบุคคลหนึ่ง
3. ความโน้มเอียงหรือความคิดเห็นของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เป็นต้น

ณรงค์ ถินสวัสดิ์ (2518:4-7) ให้ความหมายว่าทัศนคติคือการที่บุคคลคิดถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
หรือคนใดคนหนึ่ง หรือการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในทำนองที่ว่าดี หรือสมควรหรือไม่สมควร
ทัศนคติมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ หลายสิ่งหลายอย่างเป็นต้นว่า ความเชื่อ (Believe) ค่านิยม
(Values) บุคลิกภาพ (Personality) และความคิดเห็น (Opinion) ความเชื่อ ค่านิยมบุคคลบวกกับ
สิ่งกระตุ้นจะมีอิทธิพลต่อทัศนคติและพฤติกรรมของมนุษย์

โสภา ชูพิบูลย์ (2521:15-16) กล่าวว่า ทักษะคือการรวบรวมความรู้ที่นึกคิด ความเชื่อ ความคิดเห็น และความจริงรวมทั้งความรู้สึกซึ่งเราเรียกเป็นการประเมินค่าทั้งในทางบวกและทางลบ ซึ่งทั้งหมดจะเกี่ยวพันกันและจะบรรยายให้ทราบถึงจุดแกนกลางของวัตถุนั้น ๆ ความรู้สึกเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมชนิดใดชนิดหนึ่งขึ้น

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520) ทักษะคือความเชื่อและความรู้สึกของบุคคล ที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ กัน เช่น บุคคล สิ่งของ การกระทำ สถานการณ์ และอื่น ๆ รวมทั้งท่าทีที่แสดงออก ที่บ่งบอกถึงสภาพจิตใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ลักษณะทักษะโดยรวมแล้วเป็นนามธรรม และเป็นส่วนที่ทำให้เกิดการแสดงออกทางด้านการปฏิบัติ เป็นการแสดงความพร้อมที่จะได้ตอบ (State of Readiness) และแสดงให้ทราบถึงแนวทางการตอบสนองของบุคคลต่อสิ่งเร้า

เฉลิมชัย ผิวเรืองนนท์ (2522 : 11) ทักษะที่ก่อขึ้นในจิตใจของคนนั้นจะต้องได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมหลายอย่าง นับตั้งแต่ประสบการณ์ในอดีต การรับฟังข่าวสารจากภายนอก การเรียนรู้และการจดจำสิ่งต่าง ๆ แล้วนำมาผสมผสานกันจนเกิดทักษะขึ้นในรูปของนามธรรมจับต้องหรือมองเห็นไม่ได้ แต่จะทราบทักษะที่เกิดขึ้นได้โดยการอ่านข้อความ ที่เขาเขียนฟังข้อความที่เขาพูด พร้อมทั้งสังเกตพฤติกรรมที่เขาแสดงออกมา การทราบทักษะของบุคคลช่วยให้เราสามารถคาดการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลได้เป็นส่วนใหญ่ เพราะทักษะมีความคงเส้นคงวา (Consistency) เปลี่ยนแปลงได้ยาก ดังนั้นการศึกษาทักษะจึงเป็นประโยชน์มาก

Foster (1952 : 119) ได้สรุปแนวความคิดเกี่ยวกับการเกิดทักษะ ว่าขึ้นอยู่กับสาเหตุ 2 ประการคือ

1. ประสบการณ์ที่บุคคลมีต่อสิ่งของ บุคคล หรือสถานการณ์ทักษะที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลมาจากการได้พบ ได้เห็น ได้คุ้นเคย ทดลอง เป็นต้น ถือได้ว่าเป็นประสบการณ์โดยตรง (Direct Experiences) และโดยการได้ยิน ได้ฟัง ได้เห็นรูปภาพหรือได้ผ่านเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ แต่ไม่ได้พบเห็น และไม่ได้ทดลองกับของจริงด้วยตัวเอง ถือได้ว่าเป็นประสบการณ์โดยอ้อม (Indirect Experiences) เนื่องจากทักษะเป็นเรื่องที่เกิดจากการรับรู้ และการเข้าใจ (Cognition) ซึ่งอาจเป็นไปได้ทั้งทางแง่ดีและไม่ดี ดังนั้นบุคคลจะไม่มีทักษะต่อสิ่งที่เขาเคยมีประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม

2. ค่านิยมและการตัดสินใจค่านิยม เนื่องจากกลุ่มชนแต่ละกลุ่มมีค่านิยมและตัดสินใจค่านิยมไม่เหมือนกัน คนแต่ละกลุ่มอาจมีทักษะต่อสิ่งเดียวกันแตกต่างกันก็ได้ การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง

จะมีทัศนคติที่ดีหรือไม่ดีต่อสิ่งหนึ่ง ย่อมขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมค่านิยมหรือมาตรฐานของกลุ่มที่บุคคลนั้นใช้ชีวิตอยู่

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสรุปความหมายทัศนคติได้ว่า คือ ความรู้สึกหรือความเชื่อของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือสภาพการณ์ใดสภาพการณ์หนึ่งทั้งในทางบวกและทางลบ

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

Victor Vroom ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า เป็นผลมาจากที่บุคคลนั้น ๆ เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือเข้าไปรับรู้แล้วเห็นพอใจ โดยความหมายพึงพอใจสามารถแทนความหมายทัศนคติได้

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับชุมชน

ชุมชน (Community) ตามความหมายที่รวบรวมโดย กองวิจัยและวางแผนกรมตำรวจ (2531: หน้า 5) หมายความว่า

1. กลุ่มชนซึ่งรวมตัวโดยมีความรู้สึกผูกพันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จะอาศัยหลักผูกพันในทางเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ศาสนา เดียวกันก็ตามที่ทำให้แต่ละบุคคลมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้นๆ
2. กลุ่มบุคคลหลาย ๆ กลุ่ม ที่รวมกันอยู่ในอาณาเขตเดียวกัน และผู้คนเหล่านั้นมีการพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการติดต่อสังสรรค์กัน มีผลประโยชน์ร่วมกัน มีวัฒนธรรมอันเดียวกัน
3. องค์การทางสังคม (Social Organization) อย่างหนึ่ง ที่มีอาณาเขตครอบคลุมท้องถิ่นหนึ่งและปวงสมาชิกสามารถบรรลุถึงความต้องการพื้นฐานส่วนใหญ่ได้ และสามารถแก้ไขปัญหาส่วนใหญ่ในชุมชนของตนเองได้
4. กลุ่มคนที่ความไปในทางเดียวกัน และสามารถรวมกำลังดำเนินการงาน กิจกรรมใดๆ เพื่อประโยชน์ร่วมกันได้

จากคำนิยามที่กล่าวมานี้ จึงพอสรุปความหมายของคำว่า “ชุมชน” (Community) ได้ว่า ชุมชนจะต้องมีส่วนประกอบดังนี้

1. ประชาชนหรือคน (People)
2. ความสนใจของคนร่วมกัน (Common Interest)
3. อาณาบริเวณและพื้นที่ (Area)
4. การปฏิบัติต่อกัน (Interaction)
5. ความสัมพันธ์ของสมาชิก (Relations) ที่ผูกพันให้อยู่รวมกันในกลุ่มนั้น

2.4 แนวคิดทางการประชาสัมพันธ์

เป็นการศึกษาถึงความหมาย และวิธีการประชาสัมพันธ์ในการดำเนินงานชุมชน และมวลชนสัมพันธ์ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจให้ประชาชน ให้ทราบถึงการดำเนินงานของตำรวจอย่างถูกต้องและต้องแท้ เสริมสร้างความมั่นใจในสมรรถภาพและความตั้งใจของตำรวจ และมุ่งเสริมสร้างการสนับสนุนจากประชาชนในการดำเนินงานของตำรวจด้านต่างๆ

พรทิพย์ วรกิจโกคาพร (2533 : น.16) ได้ให้ความหมายของการประชาสัมพันธ์ว่า คือวิธีการของสถาบันอันมีแผนการและการกระทำหน้าที่ต่อเนื่องไป ในอันที่จะสร้างหรือยังให้เกิดความสัมพันธ์อันดีกับกลุ่มประชาชน เพื่อให้สถาบันและกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจและให้การสนับสนุนร่วมมือซึ่งกันและกัน อันจะเป็นประโยชน์ให้สถาบันนั้นดำเนินงานไปได้ผลดีสมตามความมุ่งหมาย โดยมีประชาคมดีเป็นแนวบรรทัดฐานอันสำคัญด้วย

ดังนั้นการประชาสัมพันธ์ จึงเกี่ยวข้องอยู่กับสถาบันและกลุ่มประชาชน ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะต้องเข้าใจและสนับสนุนร่วมมือซึ่งกันและกัน อันจะเป็นประโยชน์ให้สถาบันดำเนินงานไปได้ผลดี ดังนั้นการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ในการดำเนินงานมวลชนและชุมชนสัมพันธ์ จึงเป็นการเสริมสร้างความเข้าใจให้ประชาชนได้ทราบถึงการดำเนินงานของตำรวจอย่างถูกต้อง เสริมสร้างความมั่นใจในสมรรถภาพและความตั้งใจที่ดีของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และมุ่งเสริมสร้างการสนับสนุนจากประชาชนในการดำเนินกิจการด้านต่าง ๆ ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในด้านต่างๆ

2.5 แนวคิดทางด้านมนุษยสัมพันธ์

มนุษยสัมพันธ์ คือหลักและวิธีสร้างมนุษยสัมพันธ์อันเป็นกระบวนการมุ่งใจให้คนร่วมกันทำงานอย่างมีประสิทธิภาพด้วยความเต็มใจ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานรู้จักใช้หลักและวิธีการเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ในการปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์อย่างราบรื่น

ดังนั้นงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ จะต้องนำมาศึกษาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการ จัดบุคลากรตำรวจให้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ๆ โดยมีเป้าประสงค์และวัตถุประสงค์ร่วมกันจึงจะ ทำให้งานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์มีประสิทธิภาพ

2.6 แนวคิดการป้องกันอาชญากรรม

ภารกิจและหน้าที่หลักของตำรวจ คือ การป้องกันและควบคุมอาชญากรรม การบังคับใช้ กฎหมาย การบริการประชาชน จะเห็นได้ว่าลักษณะหน้าที่ของตำรวจ มีลักษณะเกี่ยวข้องกับ ประชาชน และเป็นด่านแรกของกระบวนการยุติธรรม ซึ่งประกอบด้วย ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์ ดังนั้นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (กรมตำรวจ) ได้กำหนดบทบาทของหน้าที่ตำรวจ ไทยจากระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี เล่มที่ 1 ภาค 1 ไว้ดังนี้

1. รักษาความสงบเรียบร้อยทั้งภายในและภายนอกเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน
2. รักษากฎหมายที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดคดีอาญา
3. บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชน
4. ดูแลผลประโยชน์สาธารณะ

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม ได้มีผู้คิดหาแนวทางไว้ค่อนข้างหลากหลาย ทั้งในแง่ความเห็นและฐานคิดในการมอง กรอบและวิธีการศึกษาวิเคราะห์ ซึ่งสามารถ พิจารณากรอบแนวคิดได้ 3 แนวทางด้วยกัน กล่าวคือ

1. แนวคิดด้านชุมชนสัมพันธ์ (Community Relation Approach) มีรากฐานมาจากแนว คิดและผลการวิจัยของนักอาชญาวิทยา กลุ่มชิคาโก หรือสำนักนิเวศน์วิทยาอาชญากรรม นักวิชา การกลุ่มนี้ เช่น Park , Robert E. Burgess, E.W Shaw , C.R. Mckey , H.D Talf ,D.R.England, R.W ซึ่งนักวิชาการกลุ่มนี้มองว่า อาชญากรรมเป็นปรากฏการณ์ถาวรตามลักษณะพื้นที่ บริเวณใดเกิด อาชญากรรมขึ้นบ่อยครั้งก็คงเกิดขึ้นเช่นนั้น แต่อย่างไรก็ดี นักอาชญาวิทยากลุ่มนี้ไม่ได้กล่าวว่า บริเวณพื้นที่คือสาเหตุของอาชญากรรม แต่เป็นปัจจัยส่งเสริมอาชญากรรมนั้นหมายความว่า การ ขาดระเบียบทางสังคม (Social Disorganization) จัดเป็นสาเหตุเบื้องต้นของอาชญากรรม (สภาพ ะแตกสลายของกลไกทางสังคม ที่มีหน้าที่ค้ำจุนความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความร่วมแรงร่วม ใจทางสังคม และขวัญกำลังใจของสมาชิกในสังคม) และการขาดระเบียบทางสังคมเกิดขึ้นเนื่อง จากการเปลี่ยนแปลงสภาพของชุมชน ในยุคก่อนความเจริญทางเกษตรกรรม เข้าสู่ชุมชนในยุค อุตสาหกรรมมา ซึ่งปัญหาอาชญากรรมและปัญหาของสังคมอื่นๆ

ดังนั้นสาระสำคัญของแนวคิดชุมชนสัมพันธ์ ก็คือการจัดสภาพทั่วไปในลักษณะเสริมสร้างความสัมพันธ์ให้ช่วยต่อการควบคุม สังเกต การตรวจตรา รวมทั้งสนับสนุนสมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน ทั้งของตนเองและของผู้อื่นให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม ในส่วนของตำรวจควรให้การสนับสนุน และให้คำปรึกษาแก่ชุมชน ในการป้องกันอาชญากรรม

2. แนวคิดการบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement Approach)

Sir Robert Peel ได้ให้ทัศนะว่าการป้องกันอาชญากรรมถือได้ว่าเป็นงานหลักของตำรวจจากทัศนะของ Sir Robert Peel ดังกล่าว ได้กลายเป็นพื้นฐานของการก่อกำเนิดแนวทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อป้องกันอาชญากรรม ให้ความสำคัญของการตำรวจในการป้องกันอาชญากรรมที่มุ่งไปที่การตรวจท้องที่ ซึ่งได้รับการขนานนามว่าเป็นกระดูกสันหลังของงานตำรวจ กล่าวอีกในหนึ่งทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมายก็คือ การมุ่งเน้นเกี่ยวกับการปรากฏตัวของตำรวจ และการกระจายกำลังตำรวจให้ครอบคลุมทั่วทั้งชุมชน เพื่อลดช่องว่างสำหรับผู้ที่ตั้งใจจะละเมิดกฎหมาย อนึ่งงานตรวจท้องที่ของตำรวจ มีลักษณะงานประจำและงานเฉพาะกิจ ในลักษณะงานประจำตำรวจสายตรวจมักได้รับการกำหนดพื้นที่รับผิดชอบในการป้องกันอาชญากรรม

ทฤษฎีควบคุมอาชญากรรมจากสภาพสิ่งแวดล้อม (Theory of Crime Control Through Environmental Design - CED) เป็นความพยายามของนักวิชาการที่นำมาเอาทฤษฎีบังคับใช้กฎหมาย และทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ สาระสำคัญของทฤษฎีนี้ก็คือการมุ่งพิจารณาไปที่การลดช่องโอกาสสำหรับการประกอบอาชญากรรมภายใต้เงื่อนไขในสภาพแวดล้อมทั้งที่เป็นรูปธรรม และนามธรรมรวมทั้งความสำคัญของสมาชิกในสังคมภายในกรอบกฎหมายซึ่งตราขึ้นเพื่อประโยชน์ของประชาชนส่วนรวม

นักอาชญาวิทยาตลอดจนผู้เกี่ยวข้องกับปัญหาอาชญากรรม ได้พยายามศึกษาค้นคว้าหามาตรการต่าง ๆ เพื่อที่จะกำจัดและลดปัญหาอาชญากรรม ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงและเพิ่มจำนวนมากขึ้น การแก้ไขปัญหอาชญากรรมจึงควรเปลี่ยนแนวทางใหม่ โดยให้ความสำคัญของการศึกษาผลของอาชญากรรมที่เกิดขึ้น เพื่อให้สังคมและรัฐบาลตระหนักถึงผลเสียหายของอาชญากรรมจะได้มีการส่งเสริมและสนับสนุน ในมาตรการแก้ไขและควบคุมอาชญากรรมแนวทางใหม่ขึ้น (ผ่อน ธนศิริ , 2520 : 22 - 43)

มาตรการแก้ไขและควบคุมอาชญากรรมยุคใหม่นี้ ควรจะเป็นความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานของรัฐกับสมาชิกในชุมชน ซึ่งเป็นความจำเป็นที่จะขาดเสียมิได้ดังนี้ J.Edgar Hoover อดีตผู้อำนวยการของ Federal Bureau of Investigation (F.B.I.) ได้กล่าวไว้ว่า เราไม่สามารถลด

สถิติอาชญากรรมได้ จนกว่าบุคคลที่มีความรับผิดชอบในทุก ๆ ชุมชนเข้ามามีส่วนสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมาย

นอกจากนั้น President 's Crime Commission กล่าวเสริมว่าตำรวจเป็นเพียงส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรม กระบวนการยุติธรรมเป็นเพียงส่วนหนึ่งของรัฐบาล รัฐบาลเป็นเพียงส่วนหนึ่งของสังคม แต่ปัญหาของอาชญากรรม คือปัญหาของสังคม ดังนั้นการป้องกันอาชญากรรมจึงเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทุกส่วนของสังคม

2.7 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นคำที่มักใช้กันมากในปัจจุบันทั้งในวงวิชาการและในวงราชการ แต่ได้มีนักวิชาการหลายท่าน ให้ความหมายของคำไว้แตกต่างกันหลายความหมาย และจะเห็นที่ผ่านมา รัฐได้นำเอาความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน เข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้กำหนดขึ้น อันเนื่องมาจากการตีความหมายของการมีส่วนร่วมในลักษณะที่ยังไม่ถูกต้องและไม่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป เพื่อให้เกิดความเข้าใจของการมีส่วนร่วมอย่างถูกต้องและตรงกัน ได้มีผู้ให้ความหมายไว้แตกต่างกันดังต่อไปนี้

สุพล เลิศสกุลจินดา กล่าวว่า

การมีส่วนร่วม = ความร่วมมือร่วมใจ + การประสานงาน + ความรับผิดชอบ

Participation = Cooperation + Coordination + Responsibility

ความร่วมมือร่วมใจ หมายถึง ความตั้งใจของบุคคลที่จะมาทำงานร่วมกัน เพื่อวัตถุประสงค์ของกลุ่ม การประสานงาน หมายถึง ห้วงเวลาและลำดับเหตุการณ์ที่มีประสิทธิภาพในการเข้าร่วมกิจกรรมหรือทำงาน ความรับผิดชอบ หมายถึง ความรู้สึกผูกพันในการทำงาน และในการทำให้เชื่อถือไว้วางใจ ดังนั้นการมีส่วนร่วมจึงอาจหมายถึง การทำงานร่วมกับกลุ่มเพื่อทำให้บรรลุและวัตถุประสงค์ด้วยความตั้งใจ โดยกระทำการงานดังกล่าวในห้วงเวลา และลำดับเหตุการณ์ที่ทรงประสิทธิภาพ คือถูกจังหวะและเหมาะสม (การประสานงาน) โดยในคั้งกล่าวนี้การมีส่วนร่วมจึงเป็นหัวใจของการเสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (Teamwork) อีกด้วย

การมีส่วนร่วมของประชาชนจะเป็นการกระตุ้นและเร่งเร้า ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมหมายถึง กระบวนการกระทำของบุคคล ที่แสดงออกมาในลักษณะของการทำงานร่วมกัน

และดำเนินงานร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาความต้องการ วางแผน และประเมินผลการดำเนินงานในกิจกรรมให้บรรลุผลสำเร็จลุล่วง

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องความต้องการและทิศทางการเปลี่ยนแปลง และความเห็นพ้องนั้นจะต้องมีมากพอจนเกิดการเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติการ และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และการร่วมรับผิดชอบด้านต่าง ๆ

โสภ ฐพิภูลชัย และคณะ (2525 หน้า 8) กล่าวว่า มีคนจำนวนมากเห็นด้วยกับการป้องกันอาชญากรรม จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชน ทั้งด้านตัวเอง เวลา และความคิดเห็น ถึงอย่างนั้นการไม่เห็นอกเห็นใจ เข้าใจ และการที่คิดว่าทุกคนเป็นประชาชนที่เหมือนกันสร้างอุปสรรคใหญ่ในการที่จะทุ่มเทหรือเน้นความพยายามของชุมชนในการป้องกันการกระทำผิด

อรรถวุฒิ นิษากร (2525) ได้รายงานถึงความร่วมมือแก้เหตุอาชญากรรมของประชาชนประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศที่มีอาชญากรรมมากที่สุดประเทศหนึ่ง พบว่าความร่วมมือของประชาชนในการควบคุมอาชญากรรมยังไม่เพียงพอ มีนักอาชญาวิทยาบางท่านให้ทัศนะไว้ว่าประชาชนในสหรัฐอเมริกา ไม่ให้ความร่วมมืออย่างจริงจังในการใช้ทรัพยากรชุมชนเพื่อควบคุมอาชญากรรมนั้นมีผลมาจาก

ประการแรก ประชาชนยังไม่ยอมรับว่าตัวเองมีส่วนทำให้เกิดอาชญากรรม และมีส่วนในการป้องกันอาชญากรรม ประชาชนชอบที่อ้างว่าอาชญากรรมเกิดขึ้นเพราะกระบวนการยุติธรรมล้มเหลว

ประการที่สอง หน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ในชุมชนมีแนวทางในการควบคุมอาชญากรรมที่ต่างกัน ขาดการประสานงานกัน จึงขาดประสิทธิภาพในการควบคุม แต่ละกลุ่มก็พยายามที่จะมีอำนาจเหนือกลุ่มอื่น จึงเกิดความแตกแยกกันขึ้น

ในประเทศสหรัฐอเมริกา คณะกรรมการได้ศึกษาปัญหาอาชญากรรมชุดต่าง ๆ ของสหรัฐอเมริกา ได้ทำการประชุมและได้ศึกษาถึงการวางแผนป้องกันอาชญากรรม อย่างละเอียดถี่ถ้วน คณะกรรมการต่าง ๆ มีทัศนะ และข้อสรุปเกี่ยวกับปัญหาการควบคุมอาชญากรรมไปในแนวทางเดียวกัน กล่าวคือ President's Crime Commission (1967) ได้เสนอแนะว่าตำรวจและ

ผู้เชี่ยวชาญอื่น ๆ ไม่สามารถควบคุมอาชญากรรมได้โดยลำพัง เจ้าหน้าที่ตำรวจจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือและช่วยเหลือจากชุมชน

นักอาชญาวิทยากลุ่มชิคาโก ได้ศึกษาวิจัยของพบว่าอาชญากรรมเป็นปรากฏการณ์ตามลักษณะพื้นที่ บริเวณใดที่เกิดอาชญากรรมบ่อยมักจะเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำอีก เช่น ในบริเวณแหล่งเสื่อมโทรมบางแห่ง แม้ผู้อาศัยจะสับเปลี่ยนไปตามกาลเวลาก็ตาม สถิติอาชญากรรมในพื้นที่ดังกล่าวก็ยังคงสูงอยู่เช่นเดิม และปัจจัยที่ส่งเสริมอาชญากรรมจะแอบแฝงอยู่ในสภาพแวดล้อมดังกล่าว กลุ่มชิคาโกจึงสรุปว่าการขาดระเบียบทางสังคม (Social Disorganization) อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพชุมชน นำมาซึ่งปัญหาอาชญากรรมและปัญหาสังคมอื่น ๆ (Park, 1952) กล่าวอีกนัยหนึ่งการขาดระเบียบของสังคม เป็นสาเหตุเบื้องต้นของปัญหาอาชญากรรม หมายถึงสถานะแตกสลายของกลไกทางสังคมที่มีหน้าที่ค้ำจุนความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความร่วมมือร่วมใจ และเป็นขวัญกำลังใจของสมาชิกในสังคม

Herbert Gans (1962) ได้ศึกษาพบว่าการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการรักษาความปลอดภัย ก่อให้เกิดความสามัคคีกลมเกลียวและความร่วมมือร่วมใจในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน อย่างไรก็ตามการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจะเกิดขึ้นได้สะดวกก็ต่อเมื่อการจัดสภาพชุมชนให้อื้ออานวยต่อการพบปะสรรค์ มีลักษณะง่ายต่อการสังเกตตรวจตรา รวมทั้งการจัดให้มีสถานที่สำหรับชุมชนได้ดำเนินกิจกรรมร่วมกัน

Jane Jacobs (1961) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเสริมสร้างแนวทางป้องกันอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อมเสนอว่า ควรจัดพื้นที่ชุมชนและเมืองให้มีลักษณะสะดวก ง่ายต่อการสังเกตติดตาม รวมทั้งสร้างความรับผิดชอบต่อส่วนรวมแก่สมาชิกในชุมชน และเสนอว่านักอาชญาวิทยาควรเชื่อมโยงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมรูปธรรม เช่น สวนสาธารณะ ถนน ทางเท้า และอาคารสถานที่ต่างๆกับปัญหาอาชญากรรม

ปัญญา เกลือบทอง (2537) ได้ทำการศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของงานชุมชนสัมพันธ์ศึกษาเฉพาะกรณี สถานีตำรวจภูธรอำเภอดาเกลิ จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้แบบสอบถามประชาชนในเขตรับผิดชอบ จำนวน 200 คน และสัมภาษณ์นายตำรวจระดับหัวหน้างาน ผลการศึกษาพบว่าประชาชนส่วนใหญ่พอใจกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทั้งในเรื่องการจัดทำป้ายชี้แจงการประชาสัมพันธ์ การแต่งกาย มารยาทการพูด การตรวจตราดูแล สำหรับปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ของงานชุมชนสัมพันธ์ได้แก่ภาวะผู้นำ การพัฒนาบุคลากรตำรวจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่

กรรภิรมย์ บุญญฤทธิ (2525) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ “ความร่วมมือของชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตกรุงเทพมหานคร” โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือศึกษาถึงลักษณะความร่วมมือของชุมชน ในการป้องกันอาชญากรรมและส่งเสริมให้ประชาชนร่วมมือกันป้องกันอาชญากรรมภายในชุมชนของคนเพิ่มมากขึ้น ในการศึกษาครั้งนี้พบว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและให้ความพยายามที่จะป้องกันภัยจากอาชญากรรมที่เกิดขึ้น ในชุมชนตลอดจนสังเกตเห็นความสำคัญในเรื่องนี้ด้วย ประชาชนในชุมชนมีความร่วมมือกันทั้งชุมชนเพื่อป้องกันอาชญากรรมเป็นอย่างดี โดยมีปฏิสัมพันธ์ได้ตอบทางสังคมเพิ่มมากขึ้น ไม่แยกตัวเป็นเอกเทศให้ความร่วมมือกันโดยมีการช่วยเหลือเพื่อนบ้านในละแวกบ้าน และเกิดความตระหนักร่วมทั้งกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือกับทางราชการ เพื่อป้องกันอาชญากรรม ประชาชนทราบถึงการจัดสภาพแวดล้อมในชุมชนที่คั่นต้องร่วมมือกัน จึงจะเกิดผลดีต่อความร่วมมือในการป้องกันอาชญากรรม

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ลงวันที่ 25 มกราคม 2543 เรื่อง การประเมินผลเชิงปริมาณตามแผนปฏิบัติการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ปีงบประมาณ 2542 ได้สรุปดังนี้

ผลการดำเนินการหมู่บ้านเป้าหมายปี 2542 สามารถดำเนินการในหมู่บ้านเป้าหมายได้ 5,192 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 97.32 ของหมู่บ้านเป้าหมาย และได้ดำเนินการในหมู่บ้านเพิ่มเติมอีก 292 หมู่บ้าน รวมเข้าดำเนินการทั้งสิ้น 5,484 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 102.79 ของหมู่บ้านเป้าหมาย

สถิติคดีอาญา 5 กลุ่มของหมู่บ้าน 5,484 หมู่บ้าน ที่ชุดปฏิบัติการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์เข้าไปดำเนินการ ปีงบประมาณ 2542 เปรียบเทียบปีงบประมาณ 2541 ลดลง 1,350 คดี ลดลงร้อยละ 3.65 โดยคดีทุกกลุ่มคดี มีสถิติลดลงดังนี้

กลุ่มที่ 1	คดีกลุ่มฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ	ลดลง 161 คดี	ลดลงร้อยละ 19.85
กลุ่มที่ 2	คดีประทุษร้ายต่อร่างกายและทรัพย์สิน	ลดลง 210 คดี	ลดลงร้อยละ 7.78
กลุ่มที่ 3	คดีประทุษต่อทรัพย์	ลดลง 156 คดี	ลดลงร้อยละ 3.91
กลุ่มที่ 4	คดีที่น่าสนใจ	ลดลง 455 คดี	ลดลงร้อยละ 14.71
กลุ่มที่ 5	คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย	ลดลง 368 คดี	ลดลงร้อยละ 1.39

กองวิจัยและวางแผนกรมตำรวจ (2531) ได้สำรวจทัศนคติของประชาชนต่องานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์พบว่า ประชาชนมักจะได้รับความช่วยเหลือและให้คำแนะนำจากตำรวจ ไม่ว่าจะเป็น

ด้านเอกสาร แผ่นปลิว คำแนะนำในการป้องกันอาชญากรรมหรือการไปติดติดต่อราชการกับตำรวจ ประชาชนรู้สึกว่าการออกเยี่ยมเยือนชุมชน และเข้าร่วมสังสรรค์หรือเล่นกีฬากับสมาชิกในชุมชน บ่อยครั้ง ซึ่งมีผลทำให้ประชาชนรู้สึกว่าการกระทำต่าง ๆ ที่ตำรวจจัดขึ้นมีส่วนช่วยในการลดปัญหา อาชญากรรม ยาเสพติด อบายมุข เด็กและเยาวชน จราจร ฯลฯ และเป็นส่วนที่สร้างเสริมให้ตำรวจ กับสมาชิกในชุมชนมีความเข้าใจอันดีต่อกัน ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้สึกว่าการที่ตำรวจส่วนใหญ่มี ระเบียบวินัยดี พุดจาพียง และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงตรง มีความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ อยากมี ส่วนช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในด้านต่าง ๆ และมั่นใจว่า ตำรวจเป็นที่พึ่ง ได้ยามเมื่อได้รับความเดือดร้อนจากอาชญากรรม

รายงานของอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อศึกษา “ปัญหาความร่วมมือระหว่างตำรวจกับ ประชาชน” พบว่าประชาชนไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เนื่องจากสาเหตุใหญ่ 5 ประการ คือ

1. สาเหตุจากพฤติกรรมของตำรวจเอง
2. สาเหตุจากประชาชนผิดหวังในการปฏิบัติงานของตำรวจ
3. สาเหตุจากความอ่อนแอของระบบการบริหาร และบุคลากรชั้นสูงของกรมตำรวจทำ ให้กรมตำรวจไม่อาจต้านกระแสทางการเมืองได้สาเหตุจากสภาวะเศรษฐกิจและสังคม
4. สาเหตุจากทัศนคติของประชาชนที่มีอยู่กับการตำรวจอยู่เดิม
5. ความร่วมมือของประชาชนในประเทศไทยยังไม่เพียงพอ การร่วมมือของประชาชน ในโครงการดังกล่าวข้างต้น เป็นเพียงส่วนน้อยซึ่งยังไม่อาจส่งผลให้อาชญากรรมลด ลงตามเป้าหมาย